

Täysistunto

Keskiviikko 3.4.2024 klo 14.00—19.50

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä korkeaa osaamistasoa vaativaa työtä varten ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 6/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 3/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Tämän mietinnön tulee esittelemään valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Peltokangas.

Keskustelu

15.39 **Mauri Peltokangas ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallintovaliokunnan mietintö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä korkeaa osaamistasoa vaativaa työtä varten ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi, joilla pannaan kansallisesti täytäntöön niin sanottu erityisosaajadirektiivi. Uudistetun erityisosaajadirektiivin tavoitteena on luoda unionin laajuinen selkeä ja avoin maahanpääsyjärjestelmä, jolla saadaan houkuteltua kolmansista maista korkean osaamistason työntekijöitä tulemaan ja jäämään unioniin ja edistettyä kyseisten työntekijöiden liikkuvuutta.

Arvoisa puhemies! Ehdotetussa laissa säädetään nykyistä tarkemmin Euroopan unionin sisäisen kortin, anteeksi, sinisen kortin myöntämisestä, sitä koskevan hakemuksen hylkäämisestä, luvan uusimatta jättämisestä ja peruuttamisesta sekä lyhyt- ja pitkäaikaisesta liikkuvuudesta jäsenvaltioiden välillä. Ehdotetun lain voimaantulolla on kiire, sillä direktiivin kansallisen täytäntöönpanon määräaika päättyi 18.11.23, ja komissio on käynnistänyt rikkomusmenettelyn Suomea vastaan.

Nostan tässä muutamia esityksen valiokuntakäsittelyssä nousseita seikkoja esiin.

Arvoisa puhemies! Ehdotetun lain tavoitteena on tehdä Euroopan unionin sinisestä kortista houkuttelevampi lupa. Ulkomaalaislaissa säädetään Euroopan unionin sinisen kortin lupaa nähden rinnakkaisesta kansallisen erityisosaaja-asiantuntijan oleskeluluvasta, jonka palkkakynnys on ollut vähintään 1,0 kertaa keskimääräinen bruttovuosiansio.

Nyt tässä esityksessä Euroopan unionin sinisen kortin luvan myöntämisen edellytyksenä oleva palkkakynnyksen kerroin lasketaan 1,5:stä samaan kansallisen erityisasiantuntijan palkkakynnyksen kertoimeen eli 1,0:aan, joka on samalla direktiivin mukainen alaraja.

Hallintovaliokunnan saaman selvityksen mukaan Suomessa Euroopan unionin sinistä korttia on haettu suhteellisen vähän juuri korkean palkkavaatimuksen takia. Hallituksen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2024 vp

esityksessä todetaan, että luvan myöntämisen edellytyksenä olevan palkkakynnyksen ker-toimen laskulla entistä useampi kansallisen erityisasiantuntijan luvan hakijoista hakisi Eu-roopan unionin sinisen kortin.

Sinisen kortin etuna ulkomaalaisen työntekijän kannalta on sen mahdollistama Euroo-pan unionin sisäinen liikkuvuus, mahdollisuus saavuttaa sen avulla helpommin pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen status sekä työttömyystilanteissa suoja-aika, jon-ka kuluessa lupaa ei saa peruuttaa. Hallintovaliokunta kannattaa esityksen tavoitetta tehdä Euroopan unionin sinisestä kortista nykyistä houkuttelevampi lupa ja pitää perusteltuna, että molemmissa luvuissa sekä kansallisen erityisasiantuntijan että nyt käsitellyssä olevan Euroopan unionin sinisen kortin luvan edellytyksenä on samantasoinen palkkakerroin.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen mukaan sinisen kortin haltijoilla on työsuh-teen päättyessä tai töiden loppuessa velvoite työllistyä uuteen työhön kolmen kuukauden määräajassa. Mikäli uudelleen työllistyminen ei onnistu, henkilö menettää sinisen kortin oleskeluluvan. Osa valiokunnassa kuultavina olleista piti kolmen kuukauden määräaikaa liian lyhyenä ja myös houkuttelevuutta heikentävänä tekijänä ja ehdotti määräajan piden-tämistä kuuteen kuukauteen. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan määräajan piden-nystä kuuteen kuukauteen on kuitenkin tarkoitus valmistella toisen lainsäädäntöhankkeen yhteydessä. Kyseinen määräajan laajennus koskisi tällöin Euroopan unionin sinisen kortin lisäksi kansallista erityisasiantuntijan oleskelulupaa, kasvuyrittäjän eli niin sanotun star-tup-yrittäjän oleskelulupaa ja yritysten sisäisiä siirtoja koskevassa niin sanotussa ICT-lai-sa tarkoitettuja johtajia ja asiantuntijoita.

Saadun selvityksen mukaan tavoite on, että lain muutokset tulisivat voimaan vuoden 2025 alkupuolella. Valiokunta pitää yhdenvertaisuuden kannalta perusteltuna sitä, että määräaikaa koskevat muutokset valmistellaan samanaikaisesti kaikille edellä mainituille tahoille.

Mietintöön sisältyy yksi vastalause. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Räsä-nen, Hanna.

15.44 Hanna Räsänen kesk: Arvoisa puhemies! Teimme valiokuntakäsittelyssä vasta-lauseen valiokunnan mietintöön. Perusteluina meillä olivat seuraavat:

Emme pidä, kuten eivät useat valiokunnan kuulemat asiantuntijatkaan, tarkoituksenmu-kaisena, että EU-direktiivin implementoinnissa säädettäisiin erityisosajien tiukasta kol-men kuukauden työttömyyden keston aikarajasta samaan aikaan, kun hallitus jo valmiste-lee kansallisen erityisasiantuntijan oleskeluluvan työttömyyden suoja-ajaksi kuuden kuu-kauden aikarajaa, kuten äsken kuulimme. Selvyyden ja johdonmukaisuuden vuoksi ai-karajan pitäisi olla samanpituinen sekä kansallisessa erityisosajan luvassa että sinisen kortin haltijan luvassa, eli molemmissa tämän aikarajan tulisi olla kuusi kuukautta.

Ristiriita puheena olevassa aikarajassa ei ole merkitykseltään pieni. Jo lähtökohtaisesti OECD:n maavertailussa Suomi on vasta sijalla 14, kun mitataan kohdemaan houkuttele-vuutta kovassa kansainvälisessä kilpailussa osaavasta työvoimasta. Nyt esitetty vain kol-men kuukauden määräaika on omiaan entisestään vaikeuttamaan tilannetta. Se luo huom-at-tavan epävarmuustekijän erityisosajalle itselleen sekä myös hänen mukanaan tuleville puolisolille ja lapsille, joiden oleskeluoikeus on sidottu työhön tulleen oleskelulupa-an. Liian lyhyt määräaika on omiaan heikentämään lisää Suomen houkuttelevuutta maana tehdä töi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2024 vp

tä. Varsinkin erityisosaajien kohdalla työnantajien rekrytointiprosessit ovat usein aikaa vieviä.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa lainvalmistelijat myönsivät kahdesta eripituudesta määräajasta johtuvan ristiriidan, mutta sitä ei voitu enää korjata aikapulan takia. Tämä kertoo heikosta poliittisesta johtamisesta lainvalmisteluvaiheessa.

Huomautamme painokkaasti, että Suomi tarvitsee kipeästi ulkomaista työvoimaa paikkaamaan muun muassa eläköitymisestä aiheutuvaa työntekijäpulaa. Siksi nyt esitetty kolmen kuukauden määräaika hankkia uutta työtä maasta poistamisen uhalla on yleisesti hyväksytyn tavoitteen vastainen.

Hallitus on epäoikeudenmukaisella toiminnallaan vesittämässä omaa hallitusohjelmanensa houkutella ulkomaisia erityisosaajia Suomeen tekemään töitä. Samalla se tulee huomaamattaan leikanneeksi itse Suomen kipeästi tarvitsemia talouskasvun eväitä.

Tästä syystä teimme kyseiseen lakiesitykseen vastalauseen ja esitimme vastalauseen mukaisia muutosehdotuksia 5 §:ään ja 9 §:ään. Esitän samat myös nyt tässä salissa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen.

15.47 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Tänään on uutisoitu valtiovarainministeriön osastajohtajan merkittävästä arviosta koskien työperäisen maahanmuuton tarvetta Suomeen. Arvostettu osastajohtaja arvioi, että Suomi tarvitsee merkittävästi lisää työperäistä maahanmuuttoa, jotta pystymme vastaamaan maamme talouden pitkän aikavälin haasteisiin. Tätä samaa viestiä myös monet muut asiantuntijat ovat tuoneet esiin, niin myös me sosiaalidemokraatit täältä oppositiosta eri yhteyksissä tälläkin vaalikaudella. Tarvitsemme työperäistä maahanmuuttoa, osaajia, tekijöitä, jotta pystymme vastaamaan tähän rapautuvaan huoltosuhteeseen, joka suomalaista yhteiskuntaa ja talouttamme tällä hetkellä painaa. Valitettavasti hallituksen politiikan anti työperäisen maahanmuuton edistämiseksi hallitusti on jäänyt vaisuksi ja useita esityksiä voidaan pitää jopa sellaisina, että ne pikemminkin vaikeuttavat osaajien hakeutumista Suomeen ja Suomen houkuttelevuutta.

Yksi paljon kritisoitu toimi on niin sanottu kolmen kuukauden maastapotkulaki tai, lievemmin ilmaistuna, kolmen kuukauden sääntö uudelleentyöllistymiseen. Siinä työn perässä muuttaneille asetettaisiin kolmen kuukauden ehdoton määräaika työllistyä uudelleen työttömyyden kohdatessa. Sama velvoite toistuu myös nyt käsittelyssä olevan EU-direktiivin implementoinnissa tässä hallituksen esityksessä, joka koskee niin kutsuttua sinistä korttia ja sinisen kortin haltijoita. Vaikka hallitus on perustellusti ja oikein kertonut, että se tulee tätä kolmen kuukauden sääntöä lieventämään kuuteen kuukauteen erityisosaajien kohdalla, niin tuo linjaus ei vielä tässä esityksessä näy. Asia luvataan korjata sitten myöhemmin, jotta tätä eritahtisuutta ei näissä eri luvissa syntyisi jatkossa.

Mutta kyllä me sosiaalidemokraatit ajattelemme myöskin niin, että tämä asia olisi pitänyt korjata jo tähän hallituksen esitykseen ja varmistaa se, että tätä kolmen kuukauden määräaika, kolmen kuukauden sääntöä, ei jää näiden sinisen kortin haltijoiden kohdalla voimaan. Siksi kannatan edustaja Räsänen tekemiä vastalauseen mukaisia muutosehdotuksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2024 vp

15.50 **Rami Lehtinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! EU:n sininen kortti on tehty, jotta EU-maat pystyisivät kilpailemaan globaalissa kilpailussa kolmansien maiden korkeatasoisista osaajista. Se on täysin verrattavissa yhdysvaltalaiseen green cardiin, mutta kortin myöntämismäärissä on ollut valtava ero green cardin eduksi. Siksi onkin perusteltua päivittää sinisen kortin ehtoja.

Mielestäni on hyvä asia, että kortin saamisen edellytyksenä ei ole pelkästään korkean tutkinnon suorittaminen, vaan osaamisen voi osoittaa myös tosiasiallisella työllä.

Hallintovaliokunnassa myös palkkakertoimen laskemisella koettiin olevan merkittävä vaikutus sinisen kortin houkuttelevuuden lisäämiseksi, ja se on hyvä asia. On kuitenkin todettava, että Suomeen tulon houkuttelevuuteen vaikuttaa moni muukin asia, kuten korkea palkkataso ja verotus, jotka ovat Suomessa verrokkimaihin nähden merkittävästi eri tasolla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt ei taida olla muita puheenvuoropyyntöjä, joten yleiskeskustelu on päättynyt.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.